

ПДВ проти ФОПів чи – навпаки (тези, згенеровані ШІ)

Огляд аналізує **податок на додану вартість (ПДВ)** у країнах Вишеградської групи (Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія) та в Україні, зосереджуючись на тому, як він застосовується до фізичних осіб-підприємців (ФОП). Автор розглядає ставки, пороги реєстрації, адміністрування, витрати на дотримання законодавства та реакцію бізнесу на плани уряду України запровадити ПДВ для ФОП з 2027 року.

Основні факти по країнах V4 та Україні

Ставки ПДВ:

Польща - стандартна 23%, знижена 8%, пільгові 5% і 0%.

Словаччина - стандартна 23%, знижена 19%, пільгова 5%.

Угорщина - найвища ставка в ЄС: 27%, знижена 18%, пільгові 5% і 0%.

Чехія - стандартна 21%, знижена 12%, пільгова 0%.

Україна - нижчі ставки у всіх категоріях порівняно з V4.

Пороги реєстрації платників ПДВ:

Україна - **1 млн. грн** (≈23,7 тис. доларів США).

Польща - 200 000 PLN (≈2,35 млн. грн), 2026 року підвищення до 240 тис. PLN.

Словаччина - 49 790 EUR (≈2,47 млн. грн).

Угорщина - 12 000 000 HUF (≈1,54 млн. грн).

Чехія - 2 000 000 CZK (≈4,1 млн. грн), з 2026 року підвищення до 2,54 млн. CZK.

Європейські правила: Директива 2006/112/ЄС встановлює єдині принципи ПДВ, але країни мають право національних винятків (наприклад, звільнення для МСП з оборотом до 100 000 EUR).

Адміністрування та витрати

ЄС:

Використовуються цифрові інструменти: електронна інвойсизація, системи VAT OSS/IOSS для транскордонної торгівлі.

Витрати на дотримання законодавства – **1-2% обороту**, у середньому ~15 000 EUR на рік.

Україна:

Інструменти: Е-кабінет платника, М.Е.Дос, СОД ПДВ, TaxLink.

Проблеми: часті зміни законодавства, складність адміністрування, шахрайство з податковим кредитом.

Витрати для МСП/ФОП - близько **3% обороту**, що є відчутним навантаженням.

Позиція щодо ПДВ для ФОП в Україні

Супротив: підприємці протестують проти запровадження ПДВ з обороту понад 1 млн. грн, вказуючи на надмірні витрати та складність адміністрування.

Ризики: можливе скорочення кількості ФОП, зниження їхнього внеску у ВВП, зростання тінізації бізнесу.

Аргументи прихильників: додаткові надходження до бюджету, особливо в умовах війни.

Аргументи противників: неготовність системи, надмірне навантаження на малий бізнес, відсутність якісної аналітики.

Висновки та рекомендації автора

1. Правовий статус (юридична чи фізична особа) не має значення — ключовим є річний оборот.

2. Україні варто:

- підняти поріг до **1,5–2 млн. грн**,
- пришвидшити цифровізацію (електронна інвойсизація, VAT OSS/IOSS),
- спростити законодавство та зменшити частоту змін,
- посилити боротьбу з шахрайством.

3. Політичний контекст: рішення має враховувати потреби бюджету під час війни, але водночас не знищити малий бізнес, який забезпечує гнучкість економіки.